30 september 2026

Kasja en de oligarch

Voor tweeënhalf jaar is Kasja Ollongren voor D66 minister van defensie geweest in het laatste kabinet Rutte (2022-2024). Haar ministerschap werd gekenmerkt door dezelfde analyses en toespraken die je zo'n beetje in elk (gevestigd) media kanaal tegen kon komen. Vrij vertaald denk aan kreten als: *'We moeten Oekraïne helpen om Russische agressie tegen te gaan', 'Poetin is revisionistisch en wilt het groot Russische rijk herstellen', 'de Oekraïne oorlog is ook onze oorlog'* en *'dit is een oorlog waarin we de waarden van vrijheid en democratie moeten verdedigen'* et cetera.

Wat had ik graag een ander verhaal van haar willen horen. Ik weet dat veel van onze politici voor hun nieuwsvoorziening sterk afhankelijk zijn van de (gevestigde) Westerse media. Maar toch had ik zo gehoopt dat je ergens eens een eigenzinnige minister zou hebben die zaken voor zichzelf uitzoekt. Iemand die naast het vaste clubje van militair- en Rusland deskundigen, die we altijd op de televisie zien of op de radio horen, ook andere deskundigen raadpleegt. Mensen die de andere kant van het verhaal willen en kunnen belichten. Hoe het ook zij, het mocht niet zo zijn. Hetzelfde kan overigens gezegd worden over haar twee opvolgers, Ruben Brekelmans en nu Dilan Yeşilgöz. Helaas heb ik bij hen ook niets origineels kunnen ontdekken betreffende een verandering in het defensiebeleid ten aanzien van Rusland en Oekraïne.

Dit is ook niet het hoofdonderwerp van dit blog. Dat beperkt zich namelijk tot het werk van Ollongren toen ze de politiek verlaten had en ze een nieuwe baan kreeg bij Yalta European Strategy (YES) in 2024, als lid van het bestuur. YES is een stichting in Oekraïne welke is opgericht in 2004, met als doel om Oekraïne in de Europese Unie op te nemen (https://www.yes-ukraine.org/en/about/yes-history). Als dit een idealistisch doel zou zijn, wat breed gedragen wordt door Oekraïense burgers dan zou je denken, dat is hun goed democratisch recht. Was het maar zo simpel.

De oprichter van deze stichting is de Oekraïense oligarch Viktor Pintsjoek. Een van de allerrijkste mensen in Oekraïne. Pintsjoek is via zijn vrouw, Olena Koetsjma, familie geworden van de oud president van Oekraïne Leonid Koetsjma. Pintsjoek heeft zijn fortuin verdiend in het Oekraïne in de jaren '90 toen, net als in Rusland, een klasse van oligarchen opkwam. Mensen die uitzonderlijk rijk werden, deels door ondernemerschap maar ook heel vaak door schimmige transacties en vriendjespolitiek. Op de website van YES kan je nalezen welke 'groten der aarde' allemaal hebben gesproken op YES bijeenkomsten en dat zijn niet de minsten. Mensen als Tony Blair, Bill en Hillary Clinton, Kaja Kallas, Mette Frederiksen, Carl Bildt, Wesley Clark, Radoslaw Sikorski en vele anderen (https://yes-ukraine.org/en/yes-annual-meetings).

Ollongren overzag als minister van defensie miljarden euro's aan (militaire) steun naar Oekraïne. Volgens een nieuwsbericht van defensie stond de teller van geleverde militaire steun op 13 juni 2024 op 3,1 miljard euro. Maar Ollongren was toen nog steeds minister van het demissionaire kabinet, ze zou aftreden als minister op 7 juli. (https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2024/06/13/geleverde-nederlandse-militaire-steun-aan-oekraine-passeert-3-miljard-euro). Overigens is sinds die tijd, de steun aan Oekraïne alleen maar veel meer geworden en staat de teller nu, volgens een Kamerbrief van 2 juli, al ruim op 15 miljard euro aan geleverde steun en is er nog meer toegezegd.(https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2026Z15611&did=2026D35002) Hoeveel beter hadden we dit geld niet kunnen besteden? Voor een vredesconferentie in Nederland, of voor ons aandeel in de wederopbouw van Oekraïne, of voor al onze problemen in ons eigen land.

Hier hebben we dus een situatie waarin een voormalig Nederlandse minister van defensie gaat werken voor een Oekraïense stichting. Een stichting die is opgericht door één van de rijkste mensen van Oekraïne, wiens doel het is om Oekraïne op te nemen in de Europese Unie en daarnaast Oekraïne van verdere militaire steun te voorzien. Iets wat hij openlijk al zei in maart 2022 (https://yes-ukraine.org/en/news/ukrayini-potribno-bilshe-nizh-spivchuttya-zahodu-shchob-peremogti-rosiyu-viktor-pinchuk). Bovendien is Oekraïne bekend als een zeer corrupt land. Alle mooie woorden die Nederlandse beleidsmakers van hun Oekraïense collega's horen, zijn niet meer waard dan dat, mooie woorden. Hoe en wat er met de steun gebeurd zodra het militair materiaal of het geld in Oekraïne is aangekomen, Joost mag het weten.

Met Ollongren als medewerker voor YES maakt ze zichzelf kwetsbaar om gebruikt te worden door Pintsjoek als een Nederlandse lobbyist om door te gaan met de steun aan Oekraïne. De kans is tevens niet onwaarschijnlijk dat door deze militaire/financiële steun Pintsjoek zelf hier ook niet slechter van wordt. Gezien zijn vele belangen in de Oekraïense economie en staat. Of Ollongren hier allemaal zelf bewust van is kan ik niet bewijzen. Ik probeer te denken dat ze oprecht gelooft dat ze Oekraïne hiermee helpt (ook al is dat niet zo) want als ze hier wel allemaal bewust van is, het verleden van Pintsjoek, zijn rol in Oekraïne et cetera, dan is het boosaardig cynisch opportunisme.

De tragedie van Oekraïne is dat het, sinds haar onafhankelijkheid in 1991, nooit gelukt is de oligarchen in het gareel te krijgen, zoals dat in Rusland wel is gelukt. Ik overdrijf niet veel als ik zeg dat de Oekraïense politiek weinig anders is dan een speeltuin van de oligarchen. Pintsjoek is een van hen, die min of meer alles kunnen doen wat ze willen. Aangezien deze mensen zoveel economische macht hebben komt de welvaart, die de Oekraïense economie ieder jaar genereert, disproportioneel ten goede aan hen en leven vele gewone Oekraïense burgers in frustratie en een deel in armoede. Het is daarom ook geen toeval dat zoveel oprechte Oekraïners de Maidan op gingen om een einde te maken aan de gekmakende corruptie die hun land al zo lang in een wurggreep houdt. In het verlengde daarvan is het ook niet

vreemd dat zoveel Oekraïners op Zelensky hadden gestemd toen ook hij campagne voerde om de corruptie te bestrijden en om vrede te sluiten met Rusland. Op beide punten zijn de Oekraïners gruwelijk bedrogen.